

TARU – tarinoilla lukijaksi

Alakoululaisten kielitietoisuuden kehittäminen lukijuutta tukemalla

Juli Aerila, TY (, OKL Rauman yksikkö)
Merja Kauppinen, JY, OKL
IKI-seminaari 12.12.2018

<https://peda.net/id/b7896a1230b>

TARINOILLA LUKIJAKSI

TARU - KIRJAN JA LUKEMISEN
PUOLESTA LV. 2017 - 18

TAPAA MISIA JA
KESKUSTELUJA
KIRJOISTA JA
TARINOISTA

UUTTA
LUETTAVAA:
PERINTEISET
JA E-KIRJAT

VÄLINEITÄ
TARINOIDEN
KÄSITTELYYN:
VIDEOKLIPIT,
DRAAMA,
BLOGIT...

OMA E-ALUSTA
HANKKEELLE.
LUOKILLE
PIENRYHMILLE

VIERAITA JA
VIERAILUJA,
TAPAHTUMIA

TIETOKIRJA ERI
OPPIAINEIDEN
OPISKELUSSA

Taru-hankkeen tavoitteena on tukea opettajaa ja luokkaa lukemaan: löytämään hyviä kirjoja ja tarinoita, jakamaan ja esittelemään niitä, keskustelemaan niistä livenä ja verkossa sekä laatimaan yhdessä lisää tarinoita perinteisin ja sähköisin välinein.

Jokainen oppilas on lukija - lukuseikkailu pitää jokaisen lukijan kirjassa kiinni.

ILMOITTAUTUKAA TARUUN, PÄÄSETTE
MUKAAN LUKEVIEN LUOKKIEN
VERKOSTOON

JYVÄSKYLÄ,

Merja

RAUMA,

Juli

LÄNSI-AUSTRALIA,

Margaret

merja.a.kauppinenATjyu.fi julaerATutu.fi

TARUn tavoitteet:

- Oppilaiden lukumotivaation kasvattaminen
- Opettajien lukijuuden tukeminen ja kirjallisuudenopetuksen menetelmien kehittäminen
- Kohti yhteisöllistä, myönteistä, innovatiivista ja verkottunutta kirjan parissa toimimista:
  1. Hyvien käytänteiden paikallinen kehittäminen
  2. Verkostoituminen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti
  3. Toimivien menetelmien ja kehiteltyjen materiaalien jakaminen sekä edelleenkehittäminen
  4. Jokainen meistä on potentiaalinen lukija.

Opettajan lukijuuden merkitys oppilaille

- oppilaiden lukuharrastukseen ja -motivaatioon vaikuttaa se, että opettaja jakaa omia lukukokemuksiaan oppilaiden kanssa, keskustelee luetusta ja jakaa näkemyksiään kirjoista (Applegate & Applegate, 2004; Gambrell, 1996; Merga, 2016)
  - opettaja muodostaa tällöin luokkaansa **LUKIJAYHTEISÖN**, sillä yhteisölliset käytänteet innostavat ja kannustavat lukemaan
- opettajan asenne lukemista kohtaan, hänen lukuharrastuksensa sekä suhtautuminen lukemiseen ja teksteihin on todettu erittäin merkitykselliseksi sille, miten hän pystyy innostamaan oppilaitaan lukemaan (Merga, 2016)
  - **LUKEMISEEN SITOUTUMINEN**= tahto-, tunne- ja asenneasia; tärkeää kiinnittää huomiota yhteisöjen tunneilmapiiriin ja positiivisen vuorovaikutukseen
- opettaja on lukevan aikuisen malli: hän mallintaa lukijuutta toiminnallaan ja suhtautumistavoillaan, ja tämä asenne välittyy myös lapsille.
  - **MYÖNTEISEN LUKUKULTTUURIN** rakentaminen luokkaan: lukemisen ilo, tarinoiden ja lukukokemusten oppijalähtöinen jakaminen ja fiktiivisestä maailmasta nauttiminen

Myönteisiin lukukokemuksiin ja eläytyvään lukemiseen fiktion avulla

- Koululukemisella on merkittävä rooli erityisesti niille lapsille, joiden kotona luetaan vähän tai ei ole lukemiseen kannustavaa kulttuuria (Baker & Scher, 2002)
- Fiktio pitää lukuharrastusta yllä, ja fiktiota lukevat ovat myös kaikenlaisten tekstien lukutaidossaan taitavia (Merga, 2016)
- Opetussuunnitelman (2014) keskiössä ovat tarinat, tarinallisuus ja fiktiiviset tekstit sekä niihin liittyvä eläytyvä ja kokemuksellinen lukutapa
- Opettajat saattavat pitää lukutaitoa tärkeänä, mutta heistä monet tuntevat lastenkirjallisuutta huonosti eivätkä ole valmiita käyttämään oppitunteja mielihyvää tuottavaan, vapaaseen lukemiseen (Goodman, 2001; Ivey & Broaddus, 2001)
- Lapset tarvitsevat lukemiseen aikaa, oikeantasoisia ja motivoivia tekstejä, mukavaa lukuympäristöä, sosiaalisuutta ja lasten kokemusmaailmaan kiinnittyviä pedagogisia ratkaisuja (Allington & Gabriel, 2012)

TARU-hanke tähtää opettajan lukijuuden kehittämiseen

Opettajan lukijuuden tukeminen; opettaja käsityksineen ja tekemisineen / tekemättä jättämisineen on avaintekijä luokan lukukulttuurin kehittämisessä:

1. opettajien verkostoituminen: vertaistuki pedagogiikassa ja oman lukijuuden kehittämisessä
2. toiminnallisuus: kirjallisuudenopetuksen metodien kehittäminen ja kokeilu omassa luokassa, koulussa, opettajien verkostossa
3. yhteisön asenteet lukemiselle myönteisiksi; opettajien tukeminen kirjan pariin ja innostaviin käytänteisiin luokassaan, koulussaan ja oppilaiden lähipiirissä (vanhemmat, sukulaiset, kaverit)
4. opettajan toimijuus: hän valitsee ja päättää yhdessä oppilaidensa kanssa lukemista edistävät käytänteet

TARU-tutkimuksessa havaittua

(Aerila & Kauppinen 2018; Kauppinen & Aerila 2019a, b)

Luokanopettajissa aineiston perusteella paljon kirjallisuuden harrastajia ja lastenkirjallisuuden seuraajia mutta myös niitä, jotka suhtautuvat välinpitämättömästi sekä omaan lukemiseensa että kirjallisuuden opetuksen seuraamiseen.

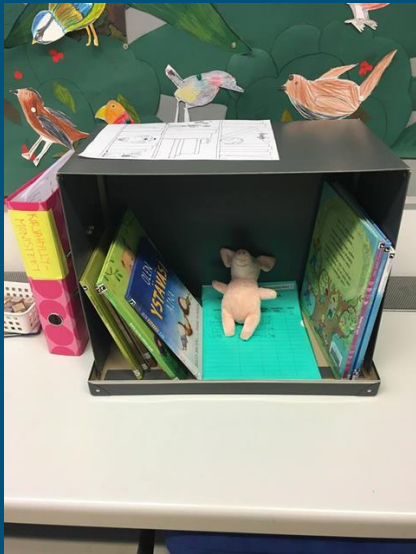
Oppilaiden toimijuus ja omistajuus teksteihin ja lukemiseen vaihtelevaa: luokissa monentyypistä kirjoihin liittyvää toimintaa mutta oppilaiden vaikutusmahdollisuudet luettavan valintaan ja yhteisölliseen tekemiseen hyvin rajalliset.

Opettajien asenne- ja käsityö kirjallisuuden opetuksen kehittymisen edellytys. Ideatasolla tiedetään, MITÄ pitäisi tehdä, mutta ideat reaalistuvat vain osittain käytänteiksi (yhteisöllisyys, lukukulttuurin luominen ja sitoutuminen lukemiseen).

Lukijuutta ruokkivia menetelmiä:

- Iltasatukirjahylly, kirjavaihtotori, hybridikirjat

TARU IKissä – menetelmiä ja tutkimusta

- monikieliset oppijat lukijoiksi; monet kielet ja kulttuurit näkyviin ja kuuluviin kirjojen kautta
- tekstien elävöittäminen L1/L2/L3 -kielten opetuksessa
- Esim. taidelähtöiset menetelmät ja kehollisuus oppimisessa, mm. kävelypedagogiikka, tunnustuspedagogiikka
- Mukaan valmistavan opetuksen, S2- ja oman äidinkielen opetuksen ryhmiä Raumalta ja Jyväskylästä
- Mentoriopettajien tutustumista ja yhteissuunnittelua; vierailevia työpajoja ja kehittämishankkeita pareittain tai pienryhmissä → kollegat omassa koulussa, verkoston pikkuhiljainen laajentaminen
- Tutkimus: monikielisen oppijan lukijuuden tukemisen keinot ja lukijuuden vaikutus kielitietoisuuden kehittymiseen

TARU – IKIn aikataulu

1. Mentoriopettajaverkoston kokoaminen jouluuun 2018 mennessä
  - 4–5 mentoriopettajaa Jyvässeudulta ja Turku–Rauma-akselilta (oman kielen opettaja, luokanopettaja, valmistavan luokan opettaja, S2-opettaja, vieraiden kielten opettaja)
2. Mentoriverkoston koulutukset tammi–kesäkuussa 2019
  - Lähipäivät Tampereella helmikuussa ja toukokuussa
  - Koulutusten keskiössä kaunokirjallisuuden lukemisen merkitykset ja taidelähtöiset menetelmät
3. Luokka-/kouluverkoston kokoaminen tammi–kesäkuussa 2019
4. Mentorien tapaamiset ja opiskelijaseminaarit Raumalla ja Jyväskylässä (koulutus jatkuu) syys–marraskuussa 2019
5. Luokka-/kouluverkoston ja mentorien yhteistapaaminen joulukuussa 2019
6. Mentorien luokka-/koulutoiminta alkaa tammikuussa 2020

IKI Rauman kampuksella

TARU-IKI

CLIL-IKI mukaan kokeiluvaiheessa (Rauman normaalikoulu Hilppa Jankama)

Monikieliseen ja vieraskieliseen opetukseen ja oppimiseen liittyvää toimintaa kevästä 2019 alkaen

TARU ja moni- sekä vieraskielinen toiminta yhteistyössä